

'De Kauter' gerestaureerd

Anton Janse¹

In het uiterste oosten van Zeeuws-Vlaanderen ligt het dorp Nieuw-Namen, aan de Belgische kant van de grens geflankeerd door het dorp Kieldrecht. Topografisch gezien één conglomeraat, lokaal 'De Kauter' genaamd, gescheiden alleen door een staatkundige grens.

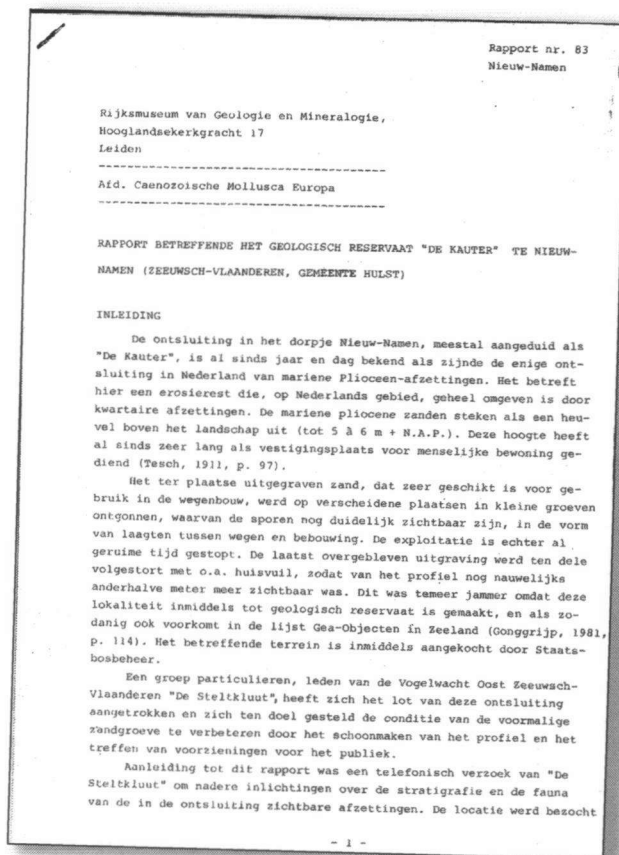
Over topografie gesproken: duidelijk is te zien dat deze nederzettingen op een flinke verhoging liggen ten opzichte van het omliggende polderlandschap.

Op de geologische kaart is dit gebied duidelijk aangemerkt als zijnde Formatie van Merxem. De enige plaats in Nederland die hiervoor in aanmerking komt. Een reden te meer om tijdens de najaarsexcursie van 1976 in deze streek hier een blik op te werpen. Bekend was dat in deze heuvel achter de kerk van Nieuw-Namen ooit een groeve was waarin deze formatie was ontsloten. Helaas bleek deze na sluiting als vuilnisbelt te zijn gebruikt, afgedekt en overwoekerd met struweel. We hebben daar nog wel enkele handboringen kunnen zetten om te kijken of er nog interessante zaken naar boven zouden komen. Erg diep konden we niet komen, want aan een kant stuitte we op een harde limonietbank en aan de andere zijde op een stevig pakket huisvuil. Het plaatje hieronder toont onze dochters die zich bekwamen in het echte veldwerk, Ingrid en Margriet aan de boor en Anita die toezicht houdt.

"We moeten toch eens een graafactie organiseren om het oude groevefront weer bloot te leggen", was de algemene reactie op dat moment.

Foto Ria van Aart

Makkelijker gezegd dan gedaan. Dat heeft nog even geduurd. Om kort te gaan; onder de bezielende leiding van ons medelid Ko de Vos uit Terneuzen heeft een lokale werkgroep de spade in de grond gestoken met toestemming en medewerking van Staatsbosbeheer, eigenaar van het stuk land.

Na het schoonmaken van het oude groevefront is Arie Janssen gevraagd om hier een profielopname te doen. Als toenmalig geologisch secretaris heb ik hierbij mogen assisteren. Het resultaat was een lijvig en uiteraard gedegen rapport over de geschiedenis van de groeve, ontwikkeling van de stratigrafische nomenclatuur en paleontologische aspecten (zie hierboven). Volgens de toen geldende richtlijnen hoort het aangetroffen pakket thuis in de top van de Formatie van Oosterhout, biostratigrafisch: MOL C.

Na het blootleggen van de wand zijn de nodige vraagtekens gerezen omtrent de mooie ronde gaten in de limonietbank. Deze konden niet afkomstig zijn van gravende echiniden in de toenmalige zeebodem, aangezien deze kleiner en onregelmatiger zijn.

Amusant moment; aan de hand van bijgevoegde foto uit '76 kon ik oorzaak en daders hiervan aan het licht brengen!

In april 1983 is de groeve op feestelijke wijze geopend, gedoopt als 'Meester van der Heijdegroeve'. Als beheerder is Richard Bleijenberg aangesteld, die met verve meer dan 25 jaar deze taak heeft vervuld.

Tijdens een bezoek aan de groeve in 2005 vroeg Bleijenberg mij of ik in september tijdens de open monumentendag aldaar de honneurs voor hem wilde waarmemen omdat hij op die datum bij een bruiloft werd verwacht. Kamperen mochten we bij de groeve. Dat was een leuke belevenis, nadien heb-

ben we nog de jaarlijkse 'Kauter kermis' kunnen meemaken, een nostalgisch fenomeen.

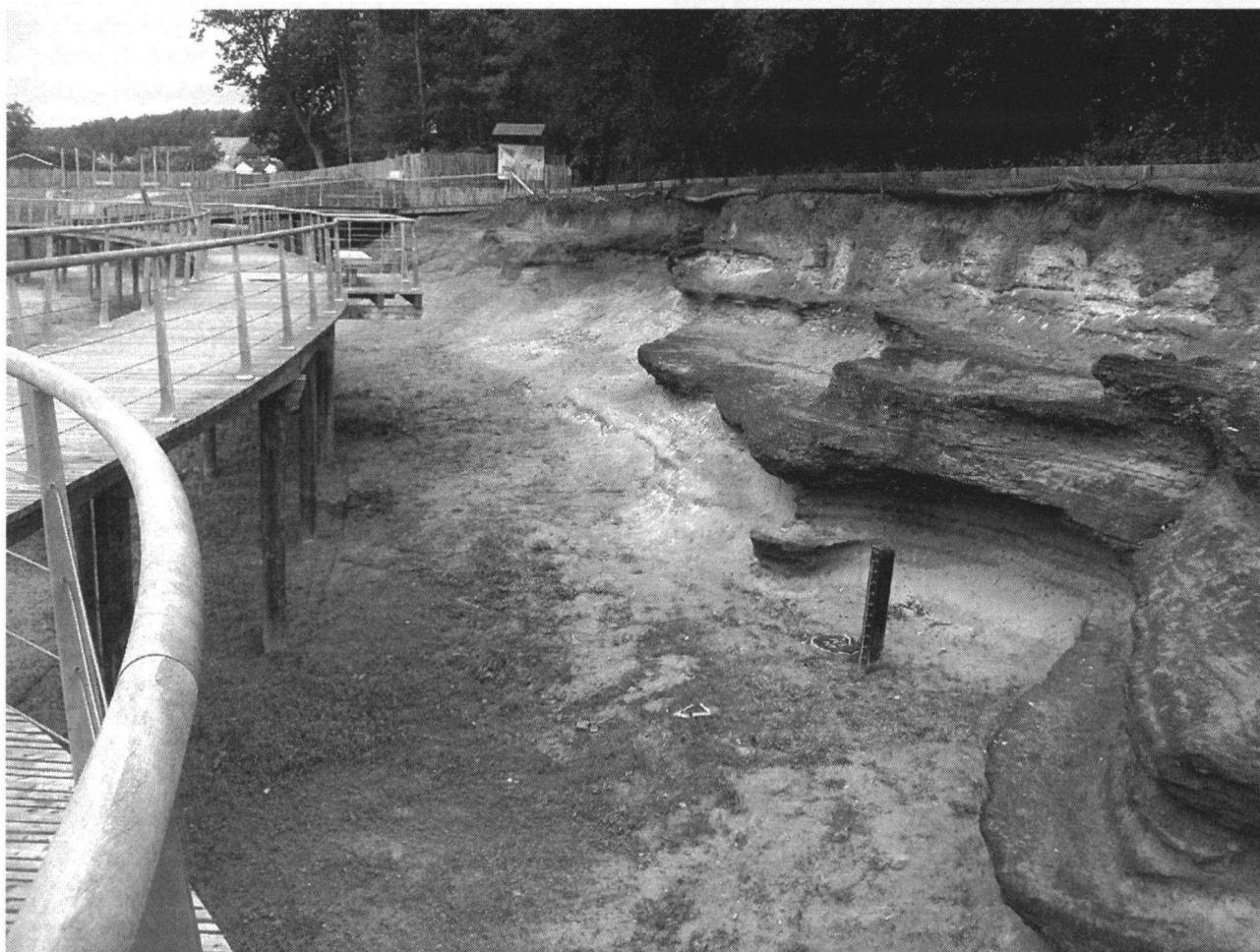
Gelegenheid om de groeve en omgeving eens kritisch in ogen-schouw te nemen. De pallisade die de ontsluiting van de oude belt afscheidde was na al die jaren in een belabberde conditie. De eikenopslag bij de ingang moest nodig worden uitgedund en de begroeiing van de oude belt, hoofdzakelijk iepen, bevatte veel aangetaste en dode bomen.

Hierover een rapport, met aanbevelingen, gestuurd naar de directeur van Staatsbosbeheer.

Uit het antwoord hierop bleek een en ander in goede aarde te zijn gevallen en vermeldde dat er fondsen zouden worden gezocht om de boel op te knappen. Dat heeft uiteraard de nodige tijd geduurd en gelukkig net voor de huidige bezuinigingsrondes is de zaak grondig op de schop genomen. De oude vuilnisbelt is geheel gesaneerd en de voormalige groeve in zijn geheel op 'duurzame wijze' ontsloten. Via een loopbrug is het hele complex te overzien en voor de jeugd is er een rommelhoek ingericht. Verzamelmogelijkheid is er uitsluitend voor wetenschappelijk onderzoek, na aanvraag.

Voor en tijdens deze exercitie zijn allerhande onderzoekjes gepleegd naar natuurwaarden, flora en fauna. Een team van de VU Amsterdam heeft het geologisch deel afgehandeld, resultaten hiervan heb ik nog niet onder ogen gehad, uiteraard ben

De opgeknapte groeve met loopbrug.

ik wel benieuwd of er nog nieuwe aspecten aan het licht gekomen zijn in vergelijking met het genoemde rapport van Arie. Het is goed om te constateren dat een uniek stukje Nederland, dagzomend marien Plioceen, voor de lange termijn is bewaard en bezichtigd kan worden. Mede mijn dank aan Staatsbosbeheer voor de initiatieven die hiervoor genomen zijn.

¹Anton Janse, Gerard van Voornestraat 165, 3232 BE Brielle, tel. 0181 - 41 62 38, e-mail: acjanse@hetnet.nl.

Kamperen in een tentje bij de groeve (2005).

